

Slovensko filozofsko društvo

FILOZOFIJA HANNAH ARENDT

Resnica, politika, nasilje

Knjižnica Otona Župančiča (Mediateka)

3. 12. 2025

SφD

17.00 - 17.45: *dr. Vlasta Jalušič*

17.45 - 18.30: *dr. Mirt Komel*

18.30 - 19.00: *dr. Marko Markič*

19.00 - 19.30: *Bruno Šonc*

Ob 50. obletnici smrti Hannah Arendt pri Slovenskem filozofskem društvu prirejamo dogodek, na katerem bodo svoje razumevanje znamenite nemške politične filozofinje in javne intelektualke predstavili dr. Vlasta Jalušič (Mirovni inštitut), dr. Mirt Komel (FDV UL), dr. Marko Markič (SFD) in Bruno Šonc (študent FF UL).

V času, ko smo dnevno priča podobam celostno uničujočega političnega nasilja, ki nas soočajo z vprašanjem, kako misliti in delovati v svetu, v katerem je možno tovrstno razčlovečenje, se poziv k premisleku spleta totalitarnih političnih ideologij, nasilja in sprevrženja resnice vsiljuje kot obveza. Nastopajoči se bodo v svojih prispevkih posvetili filozofskim temeljem mišljenja Hannah Arendt, ki nam lahko omogočijo uvid v izvore problematičnih družbenih fenomenov sodobnosti in nudijo njihovo poglobljeno razumevanje, ki seže onkraj poročanja o dejstvih in jih razpira v vidiku, ki zadeva našo eksistenco kot tako.

dr. Vlasta Jalušič

Hannah Arendt in aktualnost njenega razumevanja politike

Hannah Arendt je danes ena najbolj znanih in citiranih političnih mislecev 20. stoletja. Njeno pisanje in življenjska zgodba sta postala vir navdiha za številne nove generacije, pa tudi predmet mnogih političnih in filozofskih kontroverz. Avtorica je umrla 4. decembra 1975, stara devetinšestdeset let, med druženjem s prijatelji v svojem stanovanju v New Yorku. V njenem pisalnem stroju je ostal list z začetno stranjo knjige *Življenje duha*, ki je žal ni mogla dokončati, prav tako pa ni nikoli uresničila načrtovane knjige o politiki, čeprav je bila ta ena osrednjih tem njenih besedil. Prispevek se najprej na kratko ustavi pri biografiji Hannah Arendt, nato pa osvetli njeno razumevanje pojma politike in pokaže, v čem se razlikuje od tradicionalnih in sodobnih obravnav. Motivi Hannah Arendt za raziskovanje fenomena politike (pa tudi poskusi razumevanja mnogih drugih pojmov in fenomenov, ki jih analizira) izhajajo iz temeljnih uvidov, do katerih je prišla med raziskovanjem elementov totalne dominacije. Arendt oceni, da totalitarizem ni zgolj okrepljen »avtoritarizem«, temveč »nova oblika vladavine«, v kateri postanejo odveč ljudje kot taki. Ogrožena niso le človeška življenja, temveč tudi pluralnost ter temeljne človeške zmožnosti in dejavnosti: delovanje, mišljenje, delo. Razmislek o neposrednih družbenih in političnih razlogih za pojav totalne dominacije odpre tudi vprašanje, kakšna je (bila) vloga zahodne politične tradicije pri njenem nastanku. Čeprav odgovornosti za nastanek te nove vrste vladavine ni neposredno pripisala tradiciji politične filozofije, je Hannah Arendt ocenila, da je eden glavnih problemov v tem, da »zahodna filozofija nikoli ni imela čistega pojma političnega in ga tudi ni mogla imeti, saj je govorila o Človeku in je dejstvo pluralnosti obravnavala le postransko...«.

dr. Mirt Komel

Filozofija Hannah Arendt

Hannah Arendt je kljub svoji filozofski izobrazbi — še kot študentka na Univerzi v Marburgu je študirala filozofijo pri Heideggru, nato pa na Univerzi v Heidelbergu doktorirala z disertacijo *O konceptu ljubezni v misli Svetega Avgušтина : poskus filozofske interpretacije*) — zaradi izkustva II. svetovne vojne, nacističnega režima in nasploh stanja stvari v svetu, pustila filozofijo za seboj in se posvetila politični teoriji, tako da se je posihmal označevala za "politično teoretičarko". Pa vendar, v praktično vseh njenih delih — še zlasti pa v *Vita Activa* in *Življenje duha* prihaja njena filozofija tako do izraza (v avtorjih, ki jih navaja, v pojmi, ki jih uporablja, nenazadnje v sami strukturi), da se lahko upravičeno vprašamo: kaj pa če je Arendt vendarle bila filozofinja, in če je bila res filozofinja — kako razumeti njeno filozofijo kot tisto distinktivno, svojsko križišče, na katerem se stikajo filozofija-teorija-mišljenje?

dr. Marko Markič

Eksistencialno-ontološki izvori totalitarizma in političnega nasilja

V svojem prispevku analiziram eksistencialno-ontološko strukturo in izvore totalitarnega avtoritarizma in političnega nasilja skozi pojme, ki sta jih razvila Heidegger in Arendt. Pri tem se navezujem na dve novejši študiji, Raplha D. Ellisa, *Action, Embodied Mind, and Life World. Focusing at the Existential Level* (SUNY Press 2023) in Rolanda Végsö, *Worldlessness After Heidegger* (Edinburg University Press 2020). Najprej predstavim totalitarizem in politično nasilje kot odgovora na tesnobo nihilizma kot svetne odtujitve, nato pa totalitarizem skušam razložiti kot umanjkanje etične imaginacije. Nazadje skušam očrtati možnosti praktičnega soočanja s to tesnobo zgodovinsko situacijo, spričo katere se zdi avtentično delovanje nemogoče.